

Válka ve Vietnamu

Tomáš Šmíd

Historické kořeny

- Velmi spletitý problém;
- Mix dekolonizace, boje o podobu režimu v nově vzniklém státě a ideologické a geopolitické soupeření velmocenských bloků v rámci Studené války;
- Dnešní Vietnam byl dlouho francouzskou kolonií v rámci Indočínské federace, kdy byl tehdy tvořen třemi útvary – Tonkin (Severní Vietnam), Annam (střední Vietnam) a Kočinčina;
- Do federace patřily i Kambodža a Laos (taky protektoráty) a hlavním městem byly střídavě Hanoj nebo Saigon, obě ležící v dnešním Vietnamu;
- Od počátku existovala s francouzskou nadvládou nespokojenost a nacionalistická hnutí;
- Velké povstání probíhalo už v letech 1885-1895 pod vedením vietnamského revolucionáře Phan Dinh Phunga;

Phan Dinh Phung

Historické kořeny II.

- Paříž oblast značně drancovala během Velké války – průmyslově i lidsky, aby udržovala svoji bojeschopnost na evropských frontách, což způsobilo mimo jiné i lokální hladomory v oblasti;
- V roce 1925 vzniklo Revoluční sdružení vietnamské mládeže založené Ho Či Minem, který o 5 let později založil Komunistickou stranu Indočíny;
- Na konci 30. let se pomalu rozebíhala ještě thajsko-francouzská válka, kdy Thajsko, do roku 1939 Siam, bylo jediný nezávislý stát v oblasti;
- Když Francie padla a vznikl kolaborantský režim ve Vichy, provedlo Japonsko invazi do Indočíny a Francie jim ustoupila, toho využili i Thajci;

Ho Či Minh

Historické kořeny III.

- Kolonie ležící v jihovýchodní Asii se Japonsku v té době téměř samy nabízely;
- Dalším faktorem, který nahrával japonské straně byl tedy ten, že francouzské kolonie byly pod správou vichistické Francie a musely spolupracovat s Německem a dalšími státy Osy;
- V roce 1941 převzalo Japonsko kontrolu nad celou Indočínou;
- Proti japonským imperialistickým okupantům v Indočíně bojovaly partyzánské oddíly, vedené komunistickou stranou;
- V srpnu 1945, po porážce japonských vojsk Sovětským svazem v Mandžusku a Koreji vypuklo v Indočíně všeobecné povstání;
- Ve Vietnamu bylo povstání proti Japoncům vedeno komunistickým Viet Minhem a v Laosu hnutím Pathet Lao;

Vznik Viet Minhu

- Viet Minh byl založen v roce 1941 jako Svaz pro nezávislý Vietnam a stál za tím opět Ho Či Minh;
- ačkoliv to bylo národně osvobozené hnutí proti francouzskému kolonialismu, dominovali v něm komunisté;
- Ho Či Minh, vlastním jménem Nguyễn Sinh Cung (jiné zdroje uvádí Nguyen Tat Thanh, což byla ale spíše pseudonym), byl nacionální komunist, nikoli internacionalista;
- paradoxně byl vzdělán i ve Francii a byl dokonce zakládajícím členem francouzské KS;

Vznik nezávislé Vietnamské demokratické republiky

- Během Druhé světové války podporovali Viet Minh Američané;
- vojensky mu velel generál Vo Nguyen Giap, ale OSS, předchůdce CIA jednal několikrát i přímo s Ho Či Minem;
- Když došlo k osvobození, loutkový vietnamský císař Bao Dai byl donucen 25. srpna abdikovat a vznikla republikánská vláda v čele s Ho Či Minhem;
- 2. září 1945, byla vyhlášena Vietnamská demokratická republika s hlavním městem Hanoj. Prezidentem se stal Ho Či Minh a byl jím až do své smrti v roce 1969;
- Vrchním velitelem armády se stal Vo Nguyen Giap;

Vo Nguyen Giap

Indočínská válka

- Příčinou této války bylo právě vyhlášení Ho Či Minovy Vietnamské demokratické republiky. V rámci odzbrojení japonských jednotek vnikly na jih území britské jednotky a na sever území čínské jednotky, které si rozdělily území podél 16. rovnoběžky;
- Francouzská strana vojenskou intervencí. Francouzi se za souhlasu britského generála Douglase D. Graceyho a pod vedením generála Leclerca začali vracet do Kočínčiny a obsadili Saigon;
- V této válce proti sobě bojovala na jedné straně Francie a na druhé straně Vietnamská demokratická republika po boku spolu se zástupci komunistických národních hnutí Pathet Lao za Laos a Svobodný Khmer za Kambodžu;

Indočínská válka II.

- Na jihu Vietnamu Ho a jeho Viet Minh neměli až takovou podporu a Francie byla hodně rozhodnuta obnovit svoji pošramocenou pověst skrze znovuoobnovení impéria;
- Navíc daleká vzdálenost dávala Francii rozměr skutečně globálního impéria na rozdíl od blízkého Alžírka;
- Na indočínskou válku se můžeme jako na dekolonizační válku, ale i jako na střet související se studenou válkou;
- USA se postavily na stranu Francie a SSSR vyčkával; čínští komunisté se teprve drali k moci;

Indočínská válka III.

- Ačkoliv se první fáze této války vyvíjela ve prospěch Francie, v jejím průběhu musela postupně uznat nezávislost Kambodži, Laosu, a nakonec to skončilo uznáním Vietnamské republiky na jihu a VDR na severu;
- V roce 1946 byla vytvořena Francouzská unie jako nová forma organizace francouzské koloniální říše;
- Byla tvořena Francií se všemi svými zámořskými územími a zámořskými departementy (nově vzniklý úřední název pro kolonie) a „přidruženými státy“ Indočínou, Marokem a Tuniskem;
- Dohoda uznala za území Vietnamské demokratické republiky pouze Annam a Tonkin, zatímco v Kočínčině mělo být uskutečněno referendum, což Vietnamce rozčílilo;

Indočínská válka IV.

- Francie vyhlásila v roce 1946 Kočinčínskou republiku a začala útočit na severní Vietnam;
- V listopadu 1946 začaly boje v Haiphongu a bombardováním hlavního města Hanoj o měsíc později se rozpoutala válka v pravém slova smyslu;
- Ho Či Minhova vláda se přesunula do džungle odkud vedla svůj ozbrojený odboj;
- Ho získal spojenc v Čínské lidové republice, VDR byla uznána a podporována ČLR a v roce 1951 navázal diplomatické styky s Hanojí i Sovětský svaz;
- Válka byla velmi zdlouhavá a krutá, Francie se však za žádnou cenu nechtěla vzdát své moci v Indočíně bez boje;
- Po neúspěchu ve Druhé světové válce bylo potřeba obhájit ve světě znovu své postavení;

Indočínská válka V.

- Viet Minh vedl partyzánskou válku (guerilla);
- Guerilla přinesla Viet Minhu řadu vítězství, naopak klasický frontový útok jim příliš štěstí nepřinášel;
- Jako příklad si můžeme uvést právě nezdar velitele Viet Minhu, generála Vo Nguyena Giapa, v bitvě u delty Rudé řeky v lednu 1951;
- Na straně Vietminhu se nacházelo 40 000 mužů a na straně Francouzů pod vedením generála Jeana de Lattre Tassignyho 8000 mužů. Tento střet přinesl 11 000 padlých na vietnamské straně a 188 na straně francouzské;
- V průběhu indočínské války tedy došlo k politickému rozdělení Vietnamu na dvě části a v roce 1953, po uznání nezávislosti Kambodži a Laosu, Francie mění charakter války, která se z koloniální stává válkou proti šířícímu se komunismu;

Indočínská válka VI.

- USA sice brojili proti imperialismu, ale rozhodli se podporovat Francouze v Indočíně, neboť tato válka představovala boj proti komunismu, který hrozil, že ovládne celé území východní Asie;
- A Francie za podpory Američanů vedla dál krvavou válku v Indočíně, která již tvořila součást Studené války;
- Trumanovu Ameriku k tomu vedly i čistě geopolitické ohledy, protože komunisté by tak krom Heartlandu do značné míry pronikly i do Rimlandu;
- Poslední a rozhodující bitvou indočínské války se tedy stala bitva u Dien Bien Phu, která začala 13. března 1954;

Konec Indočínské války

- Francouzi podcenili svého nepřítele a vzhledem k již probíhající konferenci v Ženevě se do probíhajícího konfliktu nechtěly přidávat další mocnosti;
- Při zdolání poslední překážky a vniknutí do podzemního bunkru byl zajat generál de Castries a pouze zbývajících pár set francouzských vojáků mělo čelit 60 000 bojovníků Viet Minhu;
- Byla to krvavá hnusná bitva v mokru a blátě, skoro 2 měsíce
- Francie nakonec kapitulovala 7. května 1954, když Viet Minh nasadil tzv. Stalinovy varhany (kaťuše);
- Na konci indočínské války byl Vietnam rozdělen podél 17. rovnoběžky na severní Vietnamskou demokratickou republiku s komunisty ve vedení a Jižní Vietnam neboli Vietnamskou republiku podporovanou Spojenými státy americkými;

Christian de Castriers

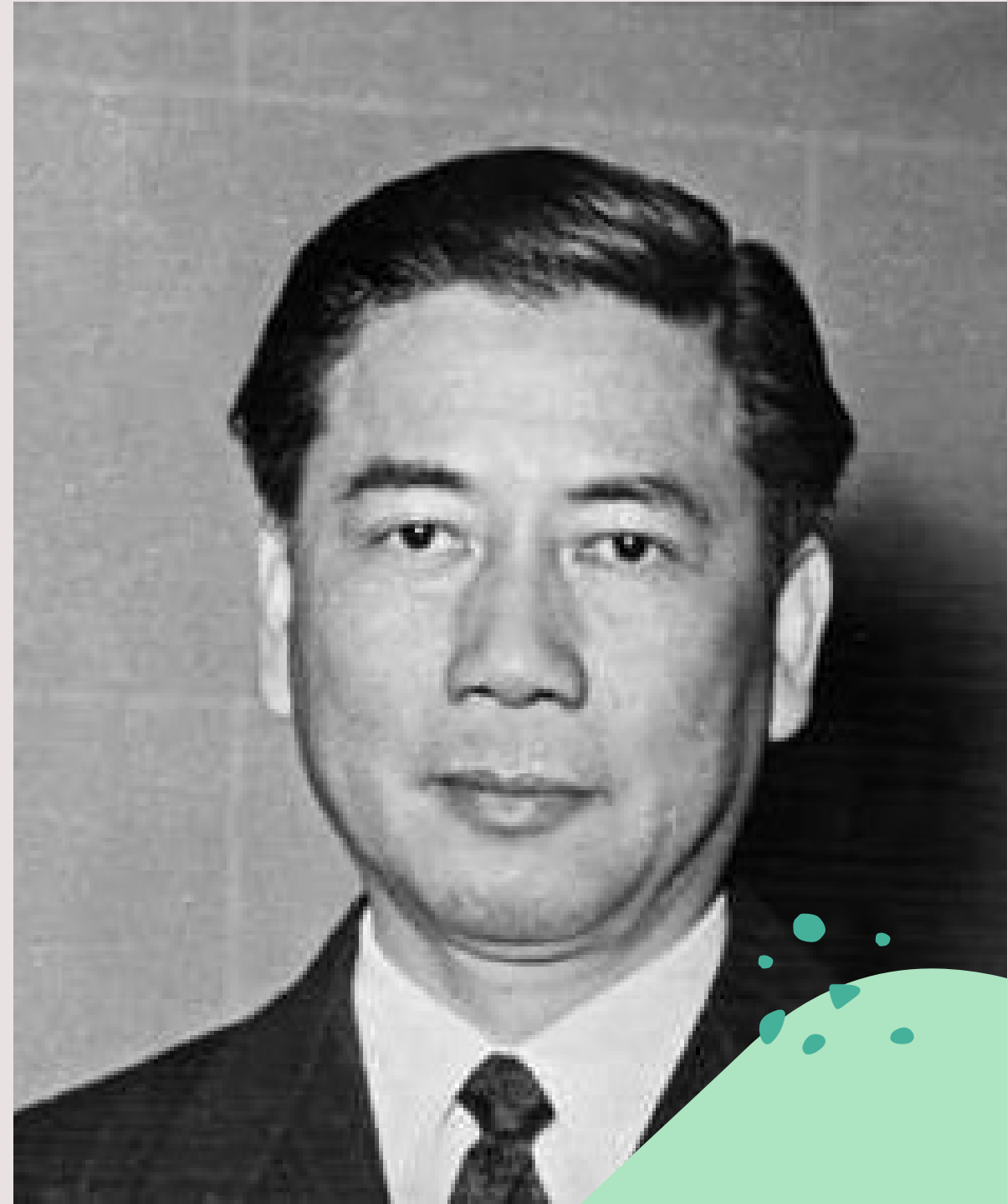

Následky Indočínské války

- Vietnamská demokratická republika byla uznána imperialistickými mocnostmi, avšak Vietnam zůstal rozdělen podél 17. rovnoběžky na severní a jižní;
- Severní Vietnam s hlavním městem Hanoj a prezidentem Ho Či Minem byl podporován Sovětským svazem a Čínskou lidovou republikou;
- Jižní Vietnam v čele s Bao Daiem a premiérem Ngo Dinh Diemem byl ostře protikomunistický a měl podporu USA;
- Francouzská unie ztratila přes 75 000 mužů z toho 20500 Francouzů, 40000 padlo do zajetí, přes 60 000 bylo zraněno, Vietnamský stát 59000 mrtvých či nezvěstných, to je dohromady 134000 mrtvých a nezvěstných;
- Viet Minh ztratil podle vietnamské vlády 191000 mrtvých či nezvěstných, podle západních odhadů klidně až 300 000, civilistů, to se odhaduje na 125 000 až 400 000, čili masakr, krvavá válka;

Ngo Dinh Diem

Počátky amerického angažmá

- Američané začali být do Indočíny zatahováni již během Indočínské války a krom geopolitického uvažování to vycházelo i z Trumanovy doktríny o zadržování komunismu;
- V roce 1953 se zavázaly platit Francii až 70 % válečných nákladů a staly se regulérním sekundárním (neválčícím) aktérem této války;
- Prezident Eisenhower v květnu 1954 veřejnosti poprvé osvětlil teorii domina;
- Její princip byl jednoduchý - případný pád Vietnamu do rukou komunistů by s největší pravděpodobností znamenal pád dalších zemí v oblasti (nejprve zbytku Indočíny, pak i Filipín a Tchaj-wanu) a později i ohrožení nejvýznamnějších amerických spojenců v regionu západního Pacifiku - Japonska, Austrálie a Nového Zélandu;

Bezprostřední příčiny Války ve Vietnamu

- Odchod francouzských sil položil před Spojené státy novou zásadní otázku - co dál?
- Diem na jihu prováděl protikomunistické čistky, během nichž bylo zatčeno až 40 000 lidí, mnozí samozřejmě opravdové příznivci Hoa, byli umísťováni do pracovních lágrů, mučeni a mnozí popraveni;
- Faktem je, že čistka byla opravdu důkladná, takže z pohledu Diema úspěšná, na jihu komunisty fakticky paralyzoval, pozatýkal na 90 % stranických kádrů;
- Na jihu to vřelo a Viet Minh své soudruhy ignorovat nemohl, což prosazoval především Le Duan, od roku 1960 generální tajemník KSV až do své smrti 1986;

Le Duan

Bezprostřední příčiny Války ve Vietnamu II.

- Z iniciativy KSV vzniká Viet Cong jako vlastně nástupnické organizace Viet Minhu, jelikož je vytvořen hlavně z jeho kádrů;
- Oficiální název Národní fronta osvobození jižního Vietnamu (čili přibylo oproti Viet Minhu jen slovo „jižní“), Viet Cong je v podstatě zkratka sousloví vietnamský komunista;
- Formálně vznikl v roce 1960;
- S předstihem uvedme, že hlavní roli postupně ve válce přebírala Severovietnamská armáda (NVA);
- Další válka ve Vietnamu začala jako rozhodný pokus Viet Congu o svržení vlády Jižního Vietnamu, v jehož pozadí stál komunistický Severní Vietnam snažící se o spojení celého Vietnamu pod komunistickou nadvládou;

Počátky Války ve Vietnamu

- Guerilla, kterou začal Vietkong v Jižním Vietnamu, probíhala od roku 1959. Útoky pokračovaly a zesílily i v následujícím roce;
- Jelikož USA byly jednoznačně proti rozšiřování komunismu, roku 1961 americký prezident John F. Kennedy slíbil pomoci udržet nezávislost Jižního Vietnamu;
- V následujícím roce bylo ve Vietnamu již přes 10 000 amerických vojáků;
- J. F. Kennedy, stejně jako jeho předchůdci, věřil, že znemožnění komunistického vítězství ve Vietnamu je v životním americkém zájmu;
- Od Eisenhowera převzal zodpovědnost za dění v Indočíně, tam se v průběhu Eisenhowerovy vlády podařilo na území Laosu partyzánům zformovat logistický zásobovací systém k vedení partyzánské války později známý jako Ho Či-Minova stezka;

Role Laosu

- Soustředil se na ovládnutí situace v Laosu. Jeho prostředí bylo velmi podobné jihu Vietnamu;
- V březnu a dubnu 1961 hrozilo, že se situace zde vymkne kontrole, SSSR dodával hnutí Pathet Lao zbraně a Pentagon se chystal k vojenskému řešení situace, tomu zabránila ostuda v Zátocce sviní;
- Situace v Laosu se posléze prostřednictvím Velké Británie a SSSR uklidnila uzavřením příměří v červenci 1962;
- Tento stav ale nerespektoval ani severní Vietnam, ani USA;
- Kennedy odsouhlasil protipartyzánský program CIA v Laosu, jenž se rozrostl na opravdovou tajnou válku;
- Hanoj po roce 1963 využívala stále častěji laoské území k podpoře Viet Congu na jihu;

Eskalace americké přítomnosti

- Za Kennedyho měla americké angažmá podobu tajné války, protože z otevřené intervence měl strach;
- Americká materiální i personální angažovanost se za něj v jižním Vietnamu značně zvýšila;
- Když se Kennedy ujímal úřadu, počet amerického vojenského personálu se blížil 900, koncem roku 1961 stoupl na 3164 a v době Kennedyho smrti dosáhl 16 263;
- Se zvyšujícím se počtem Američanů narůstal i počet obětí; v roce 1960 bylo 5 padlých, v roce 1961 jich bylo 16, o rok později už 123 a v posledním mírovém roce 1964 přes 200 padlých;

Zahájení americké vojenské kampaně

- Diemův režim se na jihu rozpadal; střelba do davu demonstrantů při oslavě Buddhových 2527. narozenin přerostla v buddhistické povstání a v ulicích měst se začali upalovat buddhističtí mnichové;
- Diem se rozkmotřil i s USA a 1. 11. 1963 byl spolu se svým bratrem zavražděn;
- 22 dní po něm zastřelili Kennedyho a prezidentem se stal Lyndon Johnson;
- V březnu 1964 se vrátil z jedné z inspekčních cest do jižního Vietnamu šéf Pentagonu Robert McNamara a jeho návrhy daly vzniknout nejzávažnějšímu dokumentu té doby – Memorandu Národní rady bezpečnosti ze 17. března 1964;
- Memorandum obsahovalo jak krátkodobé odvetné akce proti partyzánům, tak jejich pronásledování až na území Kambodže, ale i třicetidenní nálety na vojenské a průmyslové objekty a přístavy v severním Vietnamu;

Robert McNamara

Zahájení americké vojenské kampaně II.

- Aby se však tyto operace mohly „legálně“ uskutečnit, bylo pro ně třeba najít vhodnou záminku;
- Tu dodala jedna z torpédoborce Maddox; vyplul 31. července a cílem jeho plavby byl Tonkinský záliv, tam měl zjišťovat pobřežní radarová zařízení VDR;
- Dne 2. srpna došlo k několika oboustranným nedorozuměním a omylům, jejich výsledkem byla přestřelka mezi Maddoxem a torpédovými čluny VDR;
- Incident v Tonkinském zálivu dal Johnsonovi příležitost předložit Kongresu 7. srpna 1964 již několik týdnů nachystanou Rezoluci o Tonkinském zálivu (Gulf of Tonkin Resolution Southeast Asia Resolution, Public Law 88-408);

Torpédoborec Maddox

731

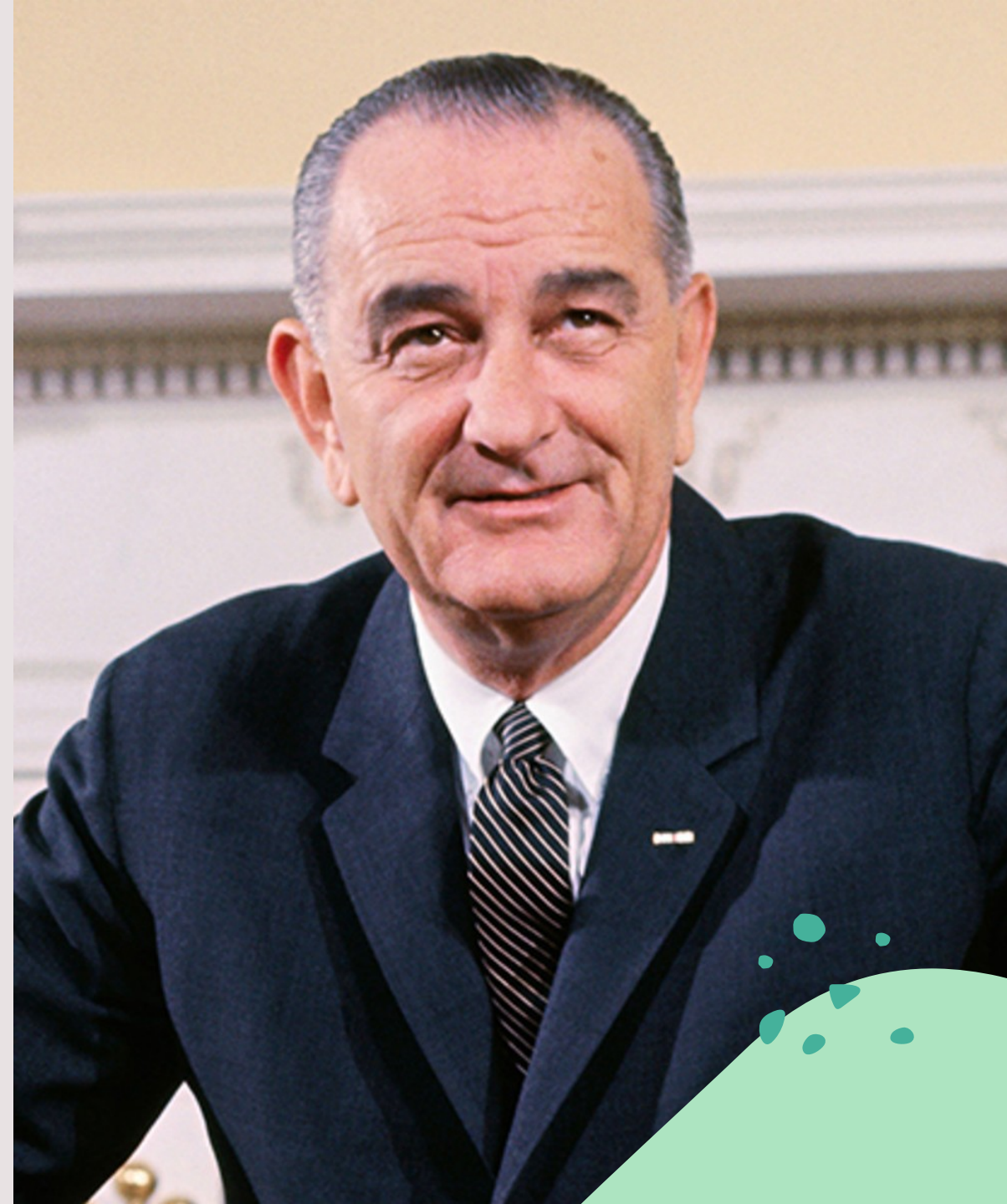
A black and white photograph of the USS Maddox (DD-731), a destroyer, at sea. The ship is viewed from a low angle, showing its hull and upper decks. The hull number '731' is prominently displayed on the bow. The ship's superstructure, including the mainmast with various antennas and radar equipment, is visible. The sea is dark, and the sky is overcast. In the bottom right corner, there is a decorative graphic consisting of several overlapping teal and light green shapes, including circles and triangles.

Válka se rozjíždí

- Senát a Sněmovna reprezentantů tento dokument téměř jednomyslně přijaly a umožnily Johnsonovi schvalovat nálety na severní Vietnam, vyslat do jižního Vietnamu téměř půl milionu amerických vojáků;
- Tato rezoluce je ve svých důsledcích vnímána jako vyhlášení války a je všeobecně považována za oficiální začátek americké intervence ve Vietnamu;
- S nástupem Leonida Brežněva se změnil i sovětský pohled na dění v oblasti; opět v souladu s teorií domina se Brežněvova administrativa začala obávat, že pád severního Vietnamu by mohl mít destabilizující účinek ve státech východní Evropy, což by celosvětově poškodilo pověst SSSR;
- Zároveň zde Moskva viděla skvělou příležitost, jak omezit vliv svého rivala Číny;
- 7. února 1965 byla v Hanoji podepsána smlouva o dodávce moderních sovětských zbraňových systémů;

Lyndon Johnson

Sovětská angažovanost

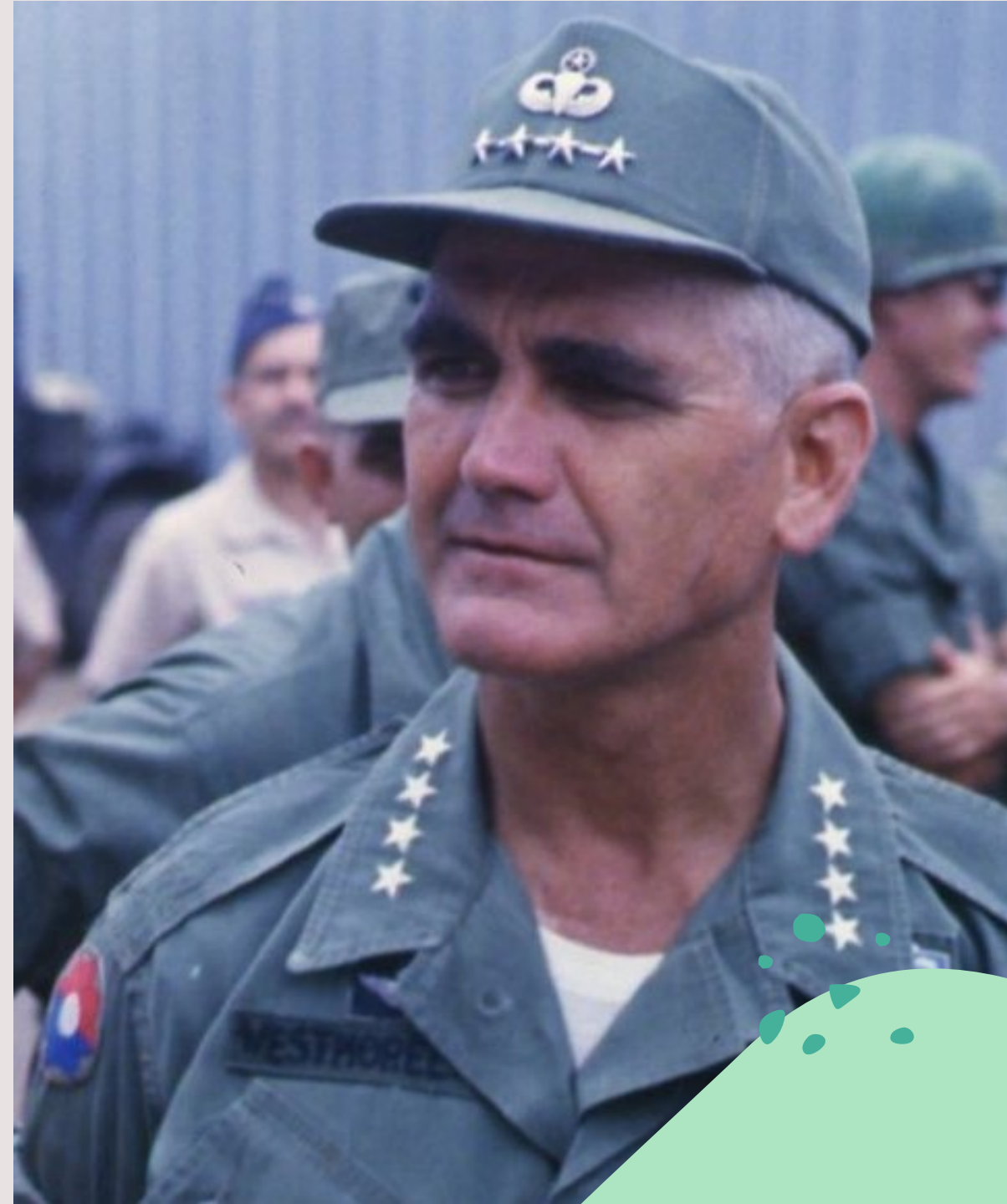
- Mezi roky 1965 – 1975 byly VDR poskytnuty úvěry v hodnotě přibližně 5 miliard USD;
- Už v roce 1968 převzal SSSR roli hlavního spojence a jím poskytnutá vojenská i hospodářská pomoc tvořila 50 % zahraničního příjmu VDR;
- V zemi bylo přítomno na 2 000 sovětských vojenských expertů obsluhujících přístroje, radary, protivzdušnou obranu a pilotujících stíhací letouny typu MiG;
- Čína svou pomoc začala postupně redukovat; Peking byl uražen postojem Hanoje, ale zejména za to mohly vnitřní problémy Číny koncem 60. let, kdy se zmítala pod důsledky Maovy *kulturní revoluce*;
- Čína ovšem zůstala pro severní Vietnam důležitým spojencem už jen proto, že většina sovětské pomoci proudila po čínských železnicích;

Eskalace války

- Od února 1965 začaly Spojené státy Americké bombardovat Severní Vietnam; začala tak operace „Dunivý hrom“ (Rolling Thunder);
- Bombardování bylo vzápětí následováno vyloděním amerických jednotek pod velením generála Westmorelanda v jižním Vietnamu (Da Nang) dne 6. března 1965, čímž lokální válka přerostla ve velký mezinárodní konflikt;
- Bombardování trvalo prakticky 4 roky (45 měsíců) roky doslova každý den – 1965-1968, nejdelší strategické bombardování v historii válek;
- Od náletů na naftové nádrže a dopravní spoje v Hanoji, Haiphongu a Do-sanu se přešlo ke všem průmyslovým a vojenským objektům, dopravním uzlům, přechodům přes řeku, dokonce dílnám a polím, na něž Američané shazovali napalm;
- Shodili celkově 3 miliony tun pum;

William Westmoreland

Průběh a dynamika války

- Do konce roku 1965 bylo ve Vietnamu 184 000 amerických vojáků; v roce 1966 počet vojsk vzrostl na 385 000 a koncem roku 1968 se již jednalo o 540 000 vojáků;
- Rozjela se tzv. opotřebovací válka, navzdory nejmodernější americké technice byla velmi podobná zákopové v První světové válce;
- Zpočátku měli převahu Američané, ale taktice Viet Congu, který vedl odlišný druh války (zdlouhavý, polopartyzánský způsob drobných nebo středních útoků, pastí na cestách, nášlapných min apod.) Američané nedokázali účinně vzdorovat;

Průběh a dynamika války II. – ofenzíva Tet

- Ofenzíva Tet znamenala v dějinách vietnamské války zlom, i když Viet Cong nakonec zaznamenal vojenskou porážku;
- Podstatný byl psychologický dopad této operace v USA obrovský;
- Spuštěna byla v noci z 30. na 31. ledna 1968, první den svátku vietnamského nového roku;
- V první fázi se podařilo Viet Congu dobýt pět ze šesti velkých jihovietnamských měst, 35 ze 44 metropolí jednotlivých provincií;
- V Saigonu po prudkých bojích padlo i americké velvyslanectví;
- Úspěch ofenzívy se ale začal lámat u Da Nang, kde byla zastavena námořní pěchotou;
- Válka ve městech trvala asi měsíc a měla za následek rozsáhlou devastaci postižených měst a další vlnu lidí bez domova;
- Nicméně Viet Cong byl za cenu obrovského nasazení a další devastace poražen;

Americká reakce – masakr v My Lai

- V odvetě za Tet, respektive v její brutalitě se naplno projevila frustrace a stres nahromaděný v amerických vojácích z nekončící války;
- Svůj vztek si vybíjeli v nesmyslném zabíjení, přičemž světově nejznámější byl masakr ve vesnici My Lai;
- 16. března 1968 se rota Charlie pod velením kapitána Ernesta Mediny vydala na průzkumnou misi do oblasti osady Son My skládající se z vesnic My Lai 1, 2, 3 a 4. Americký průzkum předpokládal, že tyto vesnice tvoří opěrný bod Viet Congu;
- Rota Charlie od začátku svého nasazení již přišla o 18 mužů a dva dny před průzkumem v My Lai právě při hlídkování v oblasti Son My o dalšího muže;
- Ráno byla rota Charlie vysazena u vesnice My Lai 4, avšak nesečkala se zde s žádným odporem. Přesto Medina vydal rozkaz k útoku na vesnici;
- Velitel pěší čety William Calley na místě přikázal spustit na civilisty palbu. Tak začalo dvě hodiny trvající masakrování, znásilňování, mučení... Podle pozdějších odhadů při vyšetřování masakru v My Lai se počet civilních obětí pohybuje mezi 347 a 504, My Lai je považována za vrchol Westmorelandovy politiky tzv. „zón volné palby“ (free-fire zones);

Ernest Medina

Konec a důsledky

- Nakonec, ač stále tvrdě bojovali, Američané z Vietnamu po podepsání pařížské dohody roku 1973 odešli;
- Po dvou letech, kdy jihovietnamský prezident čelil NVA bez podpory Američanů, byl nakonec v dubnu 1975 dobyt Saigon a byl vytvořen jednotný Vietnam pod nadvládou komunistů.
- Počet obětí pořádně neznáme: Vietnamští civilisté: 411 000 – 2 000 000 mrtvých; civilisté z Kambodži: 200 000 – 300 000 mrtvých; civilisté z Laosu: 20 000 – 200 000 mrtvých; Celkem mrtvých civilistů: 631 000 – 2 500 000;
- Jižní Vietnam 250 000 vojáků, USA 58 209 (plus 2000 pohřešovaných); Severní Vietnam 1 100 000 pohřešovaných; určité ztráty také Jižní Korea, Austrálie, Nový Zéland; Čína, SSSR (oficiálně 16)
- Celkem mrtvých: 1 481 047 – 4 008 047, záleží také, od kdy se počítají, končí se vždy ale rokem 1975;

